

Erdőspuszták turizmusának értékelése

Suta Éva

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar,
Vidékfejlesztési és Tájhasznosítási Tanszék, Debrecen
sutaeva@agr.unideb.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

Kutatásom célja az Erdőspuszták turisztikai adottságainak felmérése, a meglévő adottságok elemzése, értékelése. Az Erdőspuszták kistérség 1992-ben Önkormányzati Szövetséget hozott létre, melyből 1995 elején a szövetség 10 település önkéntes társulásával létrehozta az Erdőspuszták Társulását.

Hajdú-Bihar megye területének harmadát a gazdasági és infrastrukturális fejlettség szempontjából hátrányos helyzetű települések alkotják.

A turizmus napjaink leggyorsabban fejlődő iparágává nőtte ki magát. Sajnos hazánkban és főleg a keleti régióban a jövedelemszerzési módok ezen formája még gyerekcipőben jár. Azonban megvannak ezen a vidéken azok az érintetlen természeti értékek, kulturális műemlékek, kiaknázatlan kulturális lehetőségek, amelyek a kiránduló emberek számára vonzóak lehetnek.

Dolgozatom két aspektusból vizsgálja a felvetett kérdést. Először is tartalmaz polgármesteri interjúkat, amelyek 3 kérdésből állnak. Elsőként az Európai Unióhoz való csatlakozás hatásairól kérdeztem a települések vezetőit, majd a legfontosabb fejlesztési elképzeléseket térképeztem fel, végül pedig a helyi turisztikai életéről informálódtam. Másrésztől minden településről elkészítettem egy értékelést, amely számba veszi az adott vidék infrastrukturális helyzetét, értékeli a környezet állapotát, a szállás és étkezési lehetőségeket, a különböző turisztikai látnivalókat és a szabadidős programokat, turisztikai lehetőségeket.

A turizmus fejlesztése kézenfekvő megoldást nyújthat a vidéki problémák egy részére. A turisztikai élet fellendítése maga után vonja a munkahelyteremtést, infrastruktúra fejlesztést, a megélhetési viszonyok javítását. Hatása szerteágazó és sokrétű, elősegíti a vidéki életszínvonal emelkedését is. A turizmussal kapcsolatban egybehangzóan megállapítható, hogy minden településnek sajátos képe és értékei vannak, amelyekre büszkének az ott élők. Megfogalmazódott, hogy a települések közötti összefogás nagyban elősegítené többnapos turisztikai program kialakítását, így hosszabb ideig tartózkodhatnának a vendégek a térségben, ami mindenki számára előnyt jelenthetne.

Legfontosabb javaslatom az, hogy a településeknek együtt kell dolgozni egy turisztikai fejlesztési tervet, amelyben meghatározzák a célokat, rögzítik az egyes fejlesztési terveket és feladatokat, kidolgozzák az egyes beruházásokra vonatkozó elképzeléseket.

Kulcsszavak: fejlesztés, régió, turizmus, vidékfejlesztés

SUMMARY

The Erdőspuszták sub-region established an Association of Local Municipalities in 1992, 10 settlements of which set up the Erdőspuszták Association in 1995, as a voluntary organization. One third of the settlements in Hajdú-Bihar county are handicapped from an economic or infrastructural point of view.

Tourism has become the most dynamically developing industrial sector. Unfortunately, in Hungary and, especially, in the

eastern region, this way of earning a living is still in its infancy. Nevertheless, these areas possess such untouched natural values, cultural monuments and unexploited possibilities which could attract tourists.

In my study, the problem is examined from two aspects. First, interviews with mayors are included, consisting of three questions. The leaders of the settlements were first asked about the impact of EU accession, then the most important development plans were mapped and finally the local tourism plans were investigated. Second, I have made an evaluation of each settlement which reviews the infrastructural and environmental conditions, the accommodation and boarding possibilities offered the different tourist attractions and leisure possibilities.

The development of tourism can be an obvious solution to this problem. The toots of tourism entails the creation of job opportunities, the development of infrastructure, the enhancement of living conditions. It has a diverse effect and it contributes to the improvement of living standards in rural areas.

Regarding tourism, it can be stated that each settlement has its own image and value, which the citizens are proud of. It has been realized that collaboration between the settlements could greatly contribute to the development of a tourist programme of several days length, as a result of which the guests would spend more time in the region, which would be beneficial to everybody. My suggestion is that the settlements should work out a plan for the development of tourism jointly, in which they would determine the targets, describe the specific development plans and tasks and elaborate the ideas for the different investments.

Keywords: development, region, tourism, rural development

BEVEZETÉS

A vidék háttérbe szorulásának és szorításának ellenére Magyarországon a vidéket közel 6 millió ember alkotja, amely tény nem elhanyagolandó a városok nagyfokú előtérbe helyezésének ellenére sem. Ezt a tényt ismerte fel egy viszonylag új tudományág, a vidékfejlesztés. Ezt a diszciplínát a mezőgazdaság problémái indították el, s itt újra vissza kell kanyarodnunk a vidékhez. „Évszázadokon keresztül a mezőgazdaság vitte hátán a vidéket.”

Napjaink jellemző problémája a mezőgazdasági válság, amely az átalakult birtokszerkezetnek, a piacok elvesztésének, az egyre szigorúbb termelési és értékesítési megszorításoknak köszönhetően bizonyos ágazatokat teljesen, más ágazatokat kisebb-nagyobb mértékben nehéz helyzetbe hozott. Ez a nehéz helyzet azonban nem csak a mezőgazdaságot érintette érzékenyen, hanem az ezzel foglalkozó családokat is, akik nagy része vidéki, tehát a vidéken élők az eddigi hátrányukból nehezebb helyzetbe kerültek. Ezekre a problémákra keres megoldást a vidékfejlesztés témaköre.

Márczis (2002) szerint: „A vidékfejlesztés nem több és nem kevesebb, mint azoknak a szakmai, szakpolitikai eszközöknek, módszereknek, döntéseknek és pénzeszközöknek az összessége, amelyek révén a falvak és tájak, melyekre hagyományosan többnyire a mezőgazdasági alapú helyi kultúra és gazdaság jellemző, mai tudásunk szerint képesek esélyegyenlőséggel indulni a gazdasági és társadalmi fejlődés nagy küzdelmében.”

A vidékfejlesztés sajátos, egyedi tulajdonságokkal – természeti, kulturális értékekkel – is rendelkező, de közös meghatározó elemenként jelentős mezőgazdasági területhasználattal és foglalkoztatottsággal bíró vidéki térségek fejlesztésére irányuló politika vagy stratégia, melynek célja a vidéki térségekben élő népesség életminőségének javítása (Jávor, 1999).

Pető és Nagy (1999) szerint az integrált vidékfejlesztés a vidéki lakosság gazdasági és társadalmi körülményeire koncentrál, célja a regionális erőforrások hasznosítási feltételeinek megteremtése, és az életfeltételek, jövedelemviszonyok javítása. Ebben a komplex rendszerben a legfontosabb összetevő az emberi tényező, melynek fejlesztése során kiemelt fontosságot kap a szakmai képzés és a szaktanácsadás.

„A vidékfejlesztés a fenntartott és fenntartható gazdasági, társadalmi, kulturális, politikai és környezeti változások egy olyan megtervezett folyamata, mely hozzájárul a helyi lakosság életminőségének javításához” (Szörényiné Kukorelli, 2001).

Nem minden családi gazdaság képes az új szabványoknak és követelményeknek eleget tenni, aminek számos oka van. Ezek közül csak néhányat megemlítve: elöregedett géppark, elaprózódott birtokszerkezet, nem megfelelő minőség, kis tételben való termelés, nem megfelelő értékesítés, piacok hiánya, és végül de nem utolsó sorban a szakképzettség hiánya is sokat jelent.

Ezekre a problémákra adhatna részben megoldást a turizmus fejlesztése. A turizmus területén kedvező a helyzet, hiszen a jelen és jövő legdinamikusabban fejlődő iparágáról van szó. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk alkalmával pedig újabb kapuk tárultak Magyarország elé, hogy megmutassa az ország szépségeit, értékeit, érintetlen természetét, amely kurióznak számít az idegen tájak lakóinak. Az ország és a régió helyzete egyértelműen jónak mondható ebben a témában, hiszen számos, egymással összhangban álló fejlesztési terv született rövid és hosszú távon egyaránt.

Mundruczó és Stone (1996) szerint: „A turizmus az emberek lakóhelyükön kívüli utazásából és tartózkodásából eredő kapcsolatok és jelenségek összessége, amennyiben azt nem motiválja letelepedési szándék, illetve az nem volt kapcsolatos semmilyen jövedelemszerző tevékenységgel. A turizmus az emberek ideiglenes, rövid időtartamú helyváltoztatása lakóhelyüktől és munkahelyüktől kívüli helyekre, továbbá a meglátogatott helyen való tevékenységek összessége. Magába foglalja a

különböző célú helyváltoztatásokat és a napon belüli látogatásokat, kirándulásokat.”

A WTO és az Interparlamentáris Unió 1989-ben elfogadott Hágai nyilatkozata szerint: „A turizmus magába foglalja a személyek lakó- és munkahelyén kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat”.

Véleményem szerint a legfontosabb azonban, hogy az egyes régiók között kialakuljon az összefogás, az együttműködés, hiszen csak így alakulhat ki hosszabb távon ezen a területen fejlődés. Munkám során örömmel tapasztaltam, hogy a meglátogatott települések vezetői egyértelműen támogatják a turizmus fejlesztését, sőt kortól és a betöltött mandátumuktól, politikai nézeteiktől függetlenül minden egyes vezető fontosnak tarja a szemléletváltást, a jövő felé való nyitottságot, hiszen csak így őrizhetjük meg értékeinket, s legfontosabb kincsünket, a vidéket.

TÉMAFELVETÉS

Az Erdőspusztai Önkormányzatok Településének Társulása 1995-ben alakult meg 10 település önkormányzatainak önkéntes társulásával. Ez egy jól működő szövetség, amelynek célja az összefogás megteremtése a települések között, hiszen így együtt sokkal nagyobb lehetőségek vannak a fejlődésre és a fejlesztésre egyaránt.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk alkalmával egy jelentős lépést tettünk Magyarország és Európa kapcsolatának megszilárdítása felé. A csatlakozással számos hatás éri hazánkat, ezek a hatások rövidtávon illetve hosszútávon is nagy változást okoznak. A legfontosabb, hogy átalakul a gazdaság szerkezete, az eddig kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó családoknak új megélhetési lehetőséget kell keresniük, hiszen az Unió által előírt feltételeket nem tudják teljesíteni.

Ez a probléma sokkal jelentősebb a vidéki településeken, hiszen a kis méretű családi gazdaságok sajnos nem tudják megfelelő mennyiségben és minőségben előállítani az általuk megtermelt termékeket. Számukra a megélhetési lehetőségek korlátozottak, nem találnak más jellegű munkalehetőséget szülőfalujukban.

Erre jelent megoldást vidéken a turizmus fejlesztése, hiszen ez több szempontból is előnyös lehet. Először is a vendégfogadáshoz megfelelő feltételeket kell kialakítani, ezt összhangba lehet hozni a települések infrastrukturális fejlesztésével. Ezen kívül a turizmus fejlesztésével munkahelyek alakulnak ki, amelyek képzett személyzetet igényelnek, tehát ez munkalehetőséget is jelent, ezáltal csökken a munkanélküliségi ráta. A turizmus fejlesztése nem csak a szállodák, szálláshelyek, étkezési lehetőségek kiépítését jelenti, hanem az egyes települések saját kizárólagos értékeinek megőrzését, illetve termékeinek forgalmazását is, amely szélesebb sávon jelenthet bevételi forrásokat. Ezen túl a vendégfogadáshoz megfelelő tisztaságot kell teremteni, ami az igényes környezet kialakítását,

fenntartását teszi lehetővé, a megfelelő infrastruktúra kialakítása, fenntartása és működtetése mellett.

Összefoglalva a turizmus bármilyen jellegű fejlesztése több szempontból is előnyös a települések számára. Ha pedig ezek a települések összefognak, átfogó több napos programmal szolgálhatnak az ide látogató vendégek számára, akik itt tartózkodásuk alkalmával fogyasztanak, megismerik a vidék és a település szépségeit, sajátos arculatát, s az itt található jellegzetes termékekből vásárolhatnak is.

Témaválasztásomnak aktualitását az uniós csatlakozás szolgáltatja. Fontosnak tartom a vidék fejlődésének biztosítását a különböző települések értékeinek és jellegének megőrzésével egy időben. Létavértesi lakosként saját tapasztalataim alapján is kijelenthetem, hogy a városban élők számára is nehéz megélhetési forrást találni. Tehát mindenképpen több szempontból is előnyös a turizmus fejlesztése, nem is beszélve a lakosok szemléletváltozásáról.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Kutatásom során Erdőpuszták helyzetének felmérésével, turizmusának értékelésével foglalkoztam. Az Erdőpuszták név 10 település önkéntes társulásával jött létre. Ez a 10 település: Álmosd, Bagamér, Hosszúpályi, Hajdúbágyos, Kokad, Létavértes, Mikepércs, Monostorpályi, Sáránd és Újléta.

Vizsgálatom célja feltárni az adott településeken milyen szinten folyik turizmus. Ezzel összhangban gyűjtöttem össze a településekre jellemző turizmust befolyásoló háttéradatokat, melyeket táblázatokba rendezve értékeltem ki. Ezek a táblázatok tartalmazzák az egyes települések infrastrukturális adatait, a környezet állapotának értékelését, természeti értékek számbavételét, a szállás és étkezési lehetőségek értékelését, a szabadidős tevékenységek, turisztikai lehetőségek értékelését, illetve összegyűjtöttem a látnivalókat, az egyes települések arculatára, sajátosságára vonatkozó adatokat is.

A táblázat adatainak összegyűjtése mellett felkerestem minden település polgármesterét, s interjút készítettem velük. Az interjú 3 fő kérdéskörre koncentrált:

- Hogyan vélekedik az Európai Unió csatlakozásáról? Miként érinti ez a település életét?
- Milyen fejlesztéseket hajtottak végre és terveznek a településen, azokat milyen forrásokból igénylik?
- Minként vélekedik a településen található turisztikai életről, milyen turisztikai lehetőségek vannak a településen? Milyen fejlesztéseket kívánnak megtenni a turisztikai élet növelése érdekében?

Az egyes kérdések között azonban átfedéseket lehet megfigyelni, hiszen az infrastrukturális fejlesztések a turisztika fejlesztését is elősegítik.

A kutatási anyag tartalmazza a teljes polgármesteri interjúk szövegét is, amelyből SWOT-analízis is készült a problémák feltárásáról.

A településeket személygépkocsival, gyalogosan és kerékpárral jártam be, összegyűjtve és kiegészítve az önkormányzatoknál kapott adatokat.

Az adatok feldolgozását számítógéppel végeztem. A dolgozat szerkesztését Microsoft Word program segítségével végeztem, a táblázatokat és grafikonokat Microsoft Excel táblázatkezelő program segítségével készítettem el.

Az önkormányzatoknál megkapott adatokat és a saját gyűjtőmunkám eredményét összegezve jutottam el az anyagban feltüntetett összegzésig.

EREDMÉNYEK

A polgármesteri interjúk és a kérdőívek kiértékelése alapján sok érdekes eredményt tapasztaltam. Erdőpuszták rengeteg gyönyörű és feltáratlan értékekkel rendelkezik, amely mellett ott az érintetlen természet és a tiszta levegő, amely ideális feltételeket teremt a falusi turisztikai lehetőségek számára és a vidéki életforma bemutatására. A mai rohanó világban nagy az igény a hétköznapi robotolás után a csendes hétvégék eltöltésére, a családi kirándulásokra, a természetben való kikapcsolódásra. Ez óriási előnyt jelent ezeknek a településeknek.

Az interjúk alapján azonban nem csak az előnyökről kell beszámolnunk. Elég sok közvetett és közvetlen akadály hárul a turisztikai fejlesztések útjába. Mint minden fejlesztésnek, a turisztikai elképzelések megvalósításának is az anyagiak szabnak határt. Minden polgármester elmondta, hogy fejlesztési elképzeléseik megvalósulási aránya attól függ, hogy az adott témára van-e kiírva aktuális pályázat, s azt elnyeri-e a település.

De lássuk csak, milyen fejlesztéseket kell megvalósítani?

Általánosságban elmondható, hogy minden településen az infrastruktúra javításra szorul. A közutak állapotát mindenütt javítani kell, az autóbussz járatokat sűríteni kell, s ahol van vasút, az elavult és rossz állapotban van, nem igen vonzó a turisták számára. Az egészségügyi ellátás elég jónak mondható, bár vannak kisebb-nagyobb hiányosságok, főleg az apróbb településeken, de ők valamely nagyobb szomszédjukhoz igazodva közösen látják el ezeket a feladatokat. A különböző banki szolgáltatások és bankautomaták, benzinkutak, takarékszövetkezetek is inkább csak a nagyobb településeken vannak jelen. Jelentős és jónak mondható az Internet használat.

Az infrastrukturális helyzet értékelésével egy időben meg kell említeni a szálláshelyeket is. Sajnos kielégítő állapotban és minőségben csak elenyésző mértékben találunk ezeken a területeken szálláshelyeket. Ezen a téren, turisztikai szempontból és turisztikai lehetőségek tekintetében is ki kell emelni Létavértes központi szerepét a Piremon Lovastanya és az Önkormányzati szálláshelyek tekintetében. Bizakodásra ad azonban okot, hogy más településeken egyéni vállalkozók fantáziát látnak a turizmusban, a szálláshelyeket és a hozzá tartozó infrastruktúrát kiépítették (lásd: Hosszúpályi). Ezen

kívül jelentős emelkedés tapasztalható a romániai határátkelőhely megépítése és megnyitása miatt a bevasárló- és útutató turizmusban is.

A környezet állapotát összességében jónak, illetve kiválónak mondhatjuk. Tiszta levegő, védett területek, Kék-túra útvonal, gyöngyvirágos tölgyes, védett állatok és növények várják az ide látogatókat. Minden településnek megvannak a maga sajátos környezeti értékei, amely az Erdőspuszták változatos arculatából adódnak. Véleményem szerint ennek kell megalapoznia a turisztikai vonzerőt, hiszen a tiszta és szép, nyugodt környezet viszonylag „olcsón előállítható”, s minden itt élő ember alapvető igénye is.

A látnivalók értékelésénél szintén hatalmas történelmi és hagyományörző gazdagsággal találkoztam. Minden településen kivétel nélkül a templomok védettség alatt állnak, s az emberek életében, s lokálisan a települések központjában helyet foglalva adják meg a vidék sajátos arculatát. Minden településnek megvannak a saját történelmi és kulturális értékei, emlékei, amelyekre büszkéek az ott élők. Sajnos ilyen maradandó emlékekben Kokad és Bagamér szűkölködik, de remélem, hogy más területen sikerül vonzó látnivalókat kialakítani.

Ami a szabadidős tevékenységeket illeti, legelterjedtebb a vadászat, lovasturizmus, természetjárás, majd ezt követi a horgászat. Ezek az elfoglaltságok mind az aktív kikapcsolódások közé tartoznak, a lehetőségek adottak, s ezt az oldalt kellene erősíteni. Ezeket a turisztikai lehetőségeket kell kiaknázni, kihasználni. Minden településen évente egyszer falunapot rendeznek, amely véleményem szerint csökkenti valamelyest a vidéki emberek kiábrándultságát és csalódottságát. E mellett azonban többféle kulturális rendezvény szervezését javaslom, amely nagyobb tömegeket mozgat meg, például két falu közötti táncbájos estét. Ez növelné a vidéki szórakozási lehetőségek tárházát, jobban összehozná az itt élő embereket, erősítené a kötődést a vidéki életformához, a településhez, s tartalmas és igen szép szórakozást nyújtana. Az efféle programokat hiányolom a települések életéből. Szinte minden településen aktívnak mondható a sportélet a különböző labdarúgó csapatok révén, de sajnos ez csak a férfiaknak nyújt sportolási és kikapcsolódási alkalmat. Hiányolom a női tornacsapatokat, esetleg kézilabdásokat, s a lovaglási lehetőségek is kihasználatlanok.

A rendezvényekkel kapcsolatban annyit említenék meg, hogy inkább alkalmasságuk, pedig lenne igény rájuk, csak olyan témában kellene szervezni, amely a lakosokat is érinti és érdekli, gondolkodok itt például az uniós támogatási lehetőségekről szóló előadások hiányára.

Az idegenforgalom esetében, a szervezett idegenvezetés mindenütt csak előzetes bejelentkezés alapján történik, a turisztikai információs helyek nagyrészt az önkormányzati irodákban kimerülnek, bár már van sok településen Teleház, amelyre igény van, és jól is működik. Majdnem minden településen vannak idegenforgalmi információs táblák, amely jó gondolat és hasznos is. A fentiek könnyen

beláthatóak, hiszen a turizmus ebben a régióban még gyerekcipőben jár. Hiányolom azonban a turisztikai fejlesztéssel foglalkozó szervezeteket. Meg kell említeni a „Kertek, erdők, ligetek” kezdeményezést, amely sajnos megelőzte korát és az igényeket, s ezért sajnos megszűnt, habár alap gondolatában és elképzeléseiben tökéletes volt. Jelenleg a Tormaút Turisztikai Egyesület működik, amely a tormaatermesztő települések közös együttműködésével jött létre, s amely egy kiváló kezdeményezés.

A kutatás másik részét a kérdőívek mellett a polgármesteri interjúk adták, s továbbiakban a felvetett kérdéseket kívánom értékelni.

Nagyjából egybehangzó volt a válasz az Európai Unió csatlakozással kapcsolatban. Rövidtávon még nem érezhető konkrét pozitív hatás, jelentették ki egybehangzóan a polgármesterek. Ehhez azonban hozzáfűzték, hogy a település és az emberek életében végbement változások inkább hátrányosnak tekinthetők. Ezek a településeken mezőgazdasági termelésből és a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokból próbált a lakosság megélni vagy jövedelmét kiegészíteni. A piacok elvesztésével, a birtokszerkezet átalakulásával, a termelési szövetkezetek felbomlásával, az egyre növekvő minőségi követelményekkel, az egyre szigorúbb szabályozással csak kevesek képesek felvenni a versenyt. A kistermelők szinte mindegyike versenyképtelen, a megélhetésért küzd. Ez a kilátástalan állapot hátrányos helyzetbe hozza ezeket a településeket. A polgármesterek igyekeznek mindent megtenni, hogy az elvándorlást megakadályozzák, és az embereknek munkalehetőséget és életteret teremtsenek, de ez sajnos nem mindig sikerül. Nagyon nehéz ebbe a térségbe vonzani a vállalkozókat, aminek fő okául az utak rossz minőségét, a nagyobb utak hiányát tekintik a települések vezetői. Azonban vannak a térségben olyan kiaknázatlan lehetőségek, mint például a geotermikus energiaforrások, amely nem egy családnek jelenthetne megélhetést, s például a fűtési rendszerek korszerűsítésével csökkenteni lehetne az önkormányzatok fűtési költségeit is.

Hosszútávon mindenki szükségesnek tartotta a csatlakozást, s mindenki pozitívan vélekedik a jövőről. A legtöbb vélemény szerint „csak bele kell jönnünk, és onnantól menni fog.” Bizakodóan vélekedett mindenki a „magyar szürkeállományról”, arról, hogy előbb-utóbb megtaláljuk a helyünket és a szerepünket az Európai Unióban. Amit még fejlesztenünk kell, az az összefogás, szervezés és „szövetkezési képesség”, amely véleményem szerint minden szinten gondot okoz, mentalitásból eredő probléma, amelyet át kell lépni, le kell küzdeni.

A fejlesztési elképzelések is átfedésben vannak egymással, egy-két települési sajátosságot kivéve. Legfontosabb célként minden polgármester az útépitést, a szennyvízhálózat kialakítását, az iskolák és óvodák felújítását tartotta. Érdekes, hogy mindenütt fontos helyen szerepelt a települések összképének javítása, fejlesztése. Ez arra utal, hogy a polgármesterek megpróbálnak foglalkozni a

közemberekkel, hiszen értük vannak. Fontos terület lenne a munkahelyteremtés, amely nagyon nehéz. Ez alól a szándék alól egyetlen település, Mikepércs kivétel, a megyeszékhely közelsége miatt.

A turisztikai fejlesztést mindenütt fontosnak tartják. Olyan bevételi forrás lehet ez a településeknek, amelyből jelentős összegekre tehetnek szert. A turizmus együtt jár a fejlesztéssel, megfelelő infrastruktúra kell hozzá, tiszta, vonzó környezet, látnivalók. Mindennek a kialakítása pénzbe kerül, ugyanúgy, mint a fenntartása és működtetése is. Azonban, ha van egy jól működő turisztikai egység, akkor az munkahelyeket teremt, továbbá állandó bevételi forrást jelent valamilyen térségben előállított termék forgalmazása is (tormából készült savanyúság).

A látnivalók kialakítása adott, esetlegesen a felújításokon, átépítéseken lehet valamennyit spórolni. Viszont olyan programokat, látványosságokat, eseményeket lehetne szervezni, amelyek kevés anyagi ráfordításba és sok jó ötletbe kerülnek. Sokszor egy jó és olcsó ötlet sokkal hatásosabb, mint egy tökéletesen precíz, kidolgozott drága lehetőség. Véleményem szerint a vidéki emberek leleményessége határtalan, ezen a téren mindezt kamatoztatni lehet és kell is.

JAVASLATOK

Végezetül javasolom egy átfogó, térségi turisztikai koncepció kialakítását. Ennek a koncepciótervnek az lenne a lényege, hogy a települések között összefogás alakulna ki, s kialakítanának egy közös többnapos programsorozatot. Minden településnek rögzítenie kellene, hogy mi az, amit vállalni tud. Mit tud megmutatni a vendégnek, milyen étkezési és szálláslehetőséget tudna biztosítani, milyen hosszúságú programot tudna nyújtani az ide érkezőknek. Ezeket a programokat fel kellene fűzni, s így ezzel a programsorozattal több napot is eltölthetnének a látogatók, mozgalmasan, megismerve a települések specialitásait. Amint ez a programsorozat elkészül, megfelelő lesz az infrastrukturális háttér, fel kell venni a kapcsolatot utazási irodákkal, terjeszteni kell ezt a programajánlatot, s csoportosan lehet fogadni külföldi és hazai vendégeket egyaránt, bemutatva a vidéki élet szépségeit és gazdagságát.

Összefoglalva tehát, a turisztikai terv kidolgozásának célja a települések közötti összefogás megteremtése és megszilárdítása, feladata pedig egy többnapos turisztikai program kidolgozása.

1. táblázat

Erdőpuszták SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK(1)	GYENGESÉGEK(2)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Természeti értékekben és látnivalókban gazdag(5) ➤ Tiszta, csendes, hangulatos környezet(6) ➤ Közepes megközelíthetőség(7) ➤ Romániai határátkelőhely közelsége(8) ➤ Kiaknázatlan lehetőségek (termálvíz)(9) ➤ Állandó rendezvények, falunapok(10) ➤ Gazdag hagyományok, vendégszeretet(11) ➤ Debrecen közelsége(12) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forráshiány és tőkehiány(13) ➤ Fejlesztési akadályok(14) ➤ Rossz útviszonyok(15) ➤ Szolgáltatások alacsony színvonala(16) ➤ Nyelvtudás és szakemberek hiánya(17)
LEHETŐSÉGEK(3)	VESZÉLYEK(4)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turisztikai terv kidolgozása(18) ➤ Programok szervezése(19) ➤ Látnivalók felújítása, szabadidős lehetőségek szélesítése(20) ➤ Összefogás megteremtése a települések között(21) ➤ Együttes pályázati lehetőségek(22) ➤ Adottságok széles körű kihasználása(23) ➤ Megközelíthetőség javítása(24) ➤ Területi arculat kialakítása, erős marketingterv kidolgozása(25) ➤ Aktív turisztikai ágak fejlesztése (horgászturizmus, lovasturizmus)(26) ➤ Hagyományörző egyesületek kialakítása(27) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forráshiány miatt akadályozott fejlesztés(28) ➤ Nagy az elvándorlás a településekről(29) ➤ Érdektelenség a téma iránt(30) ➤ Munkanélküliség emelkedése(31) ➤ Vidéki munkalehetőségek hiánya(32) ➤ Rossz megközelíthetőség miatt az ide látogatók száma nem emelkedik(33) ➤ Kedvezőtlen vélemények a térségről(34)

Table 1: Swot-analysis of the Erdőpuszták sub-region

Strength(1), Weaknesses(2), Opportunities(3), Threats(4), rich in natural values and sights(5), clean, calm and intimate environment(6), middle approaching(7), near the Romanian-Hungarian boarder crossing point(8), unutilized opportunities (thermal water)(9), constant programmes, village-days(10), rich in traditions, hospitality(11), near to Debrecen(12), deficiencies of sources and capital(13), development problems(14), bad quality of roads(15), low level of services(16), deficiencies of language knowledge and tourism experts(17), making a tourism development project(18), programmes organising(19), sights renovating and working out leisure activities(20), working out collaboration among the villages(21), in common collaboration in competitions(22), local conditions wide utilizing(23), improving the traffic opportunities(24), making a strong marketing project(25), developing of active tourism (fishing-tourism, riding tourism)(26), traditional associations establishing(27), improving problems about deficiencies sources(28), high number of migration from these villages(29), unconcerned in connection with this project(30), rising unemployment(31), deficiencies of rural employments(32), numbers of visitors does not rise due to low level of accessibility(33), unfavourable opinions about this region(34)

A feladat megvalósításához azonban meg kell határozni a konkrét feladatokat, ki kell dolgozni településenként a turisztikai stratégiát, többnapos programsorozatot, a fejlesztési ütemezéseket, meg kell tervezni a pénzügyi háttérrel, fel kell térképezni a pályázati lehetőségeket, s nem elhanyagolandó az erős marketing- és reklámtevékenység kidolgozása sem (*1. táblázat*).

Legfontosabb javaslatom tehát az, hogy a településeknek együtt ki kell dolgozni a turisztikai fejlesztési tervet, amelyben meghatározzák a célokat, rögzítik az egyes fejlesztési terveket és feladatokat, kidolgozzák az egyes beruházásokra vonatkozó

elképzeléseket. Ezen kívül szükséges egy központi turisztikai iroda kialakítása is, amely kapcsolatot tartana a térségben lévő turizmusszervezéssel és vendégfogadással kapcsolatos szervekkel, s a „Hajdúszoboszló-Debrecen-Hortobágy turisztikai háromszögből” kiszakítaná a vendégeket, és új és érdekes egy- és többnapos programcsomagokkal szolgálhatna részükre.

Ugy gondolom, hogy a mi feladatunk a vidék értékeinek megőrzése, a vidéki lakosság elvándorlásának megakadályozása, és egy igényes és egészséges vidéki társadalom kialakítása.

IRODALOM

Jávor K. (1999): Fenntarthatóság-területfejlesztés-vidékfejlesztés. A fenntartható mezőgazdaságtól a vidékfejlesztésig. IV. Falukonferencia, MTA Regionális Kutatások Központja, Pécs, 175-178.
 Márczis M. (2002): A vidékfejlesztés szerint a világ. A falu. XVII. 2. 5-30.
 Mundruczó Gy.-né-Stone G. (1996): Turizmus elmélet és gyakorlat. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 193.

Pető K.-Nagy G. (1999): Vidékfejlesztés az Európai Unióban és Magyarországon. Alföldi Tudományos Tárgyalkodási Napok, Mezőtúr, 45-51.
 Szörényiné Kukorelli I. (2001): Vidékkutatás előzményekkel és tényekkel. Tér és társadalom, XV. 2. 71-85.
 WTO (2000.): A fenntartható turizmus fejlesztése. Irányelvek a turizmus tervezőinek és szervezőinek. Geomédia, Budapest, 185.